

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

REDACTORI: PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, AL. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU, G. C. CRISTESCU
SILIU RĂDULESCUZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECA

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA STRADA DOANNEI, 20

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RADULESCU**ABONAMENTELE**se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU
FONDATOR-PROPRIETAR**Un număr: 50 bani**
Un număr vechiu 1 leu**COSTUL ABONAMENTULUI**Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei
Studentii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

SUMAR:*Centenarul Baroului din Paris.*JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ.— *Inalta Curte de casațiune și justiție, secțiunea I:* Oprea I. David cu N. M. Apostol. — *Observație de d-l D. Alexandresco.**Inalta Curte de casațiune și justiție, secf. III:* Ioniță Păun cu Mihalache Marin.*Curtea de apel din București, secțiunea I:* C. G. Dragomirescu cu Ispas Loebel.*Tribunalul Ilfov, secția comercială:* Banca «Fortuna» din București cu Vasilica D. Colan.**CENTENARUL BAROULUI DIN PARIS**

Se știe că la serbările centenarului restabilirei Ordinului avocaților din Paris, Barourile noastre din țară au fost reprezentate prin decanul baroului Capitalei, d-l M. Antonescu.

Dreptul a făcut zilele trecute o scurtă dare de seamă a acestor serbări.

Ni se raportează acum că eminentului nostru decan i s'a dat o deosebită atențiune de organizatorii serbărilor.

La banchetul ce a avut loc în sălile Palatului justiției din Paris, d-l M. Antonescu a fost așezat la masa de onoare, având la dreapta pe d-l Mérillon, avocat general la Curtea de casațiune, și la stânga pe d-l R. Poincaré, marele avocat francez, și pe președintele avocaților din Londra.

Când d-l M. Antonescu a fost prezintat de decanul baroului din Paris Președintelui Republicei

franceze, d-l Fallières s'a întreținut câțva timp cu dânsul, adresându-i cuvinte binevoitoare pentru România.

În tot timpul cât au ținut serbările, d-l Busson-Billault, decanul din Paris, a avut cele mai distinse amabilități pentru decanul nostru, căruia i-a arătat o deosebită atențiune.

D-l M. Antonescu a avut privilegiul, cu modul acesta, să vadă în detaliu cum funcționează Asistența judiciară în Paris, conferințele avocaților stagiari, modul de organizare a baroului din Paris, și a fost viu impresionat de excelențele raporturi ce există între barou și magistratură, ambele instituțiuni considerându-se fără nici un resentiment ca făcând parte din aceeași familie judiciară. Cu această ocazie, a mai constatat deosebita considerațiune ce se dă membrilor din barou de magistratură, care consideră pe cei din tâu ca colaboratori prețioși la rolul important ce-l are în distribuirea justiției.

D-l decan Busson-Billault n'a uitat pe confrății d-lui M. Antonescu din România și l-a însărcinat ca să transmită acestora un salut confraternel în numele confrăților din Paris.

Suntem viu mișcați de atâta bunăvoință și de excelența primire făcută confratelui nostru.

Onoarea făcută decanului nostru se resfrânge asupra țării și de sigur sorgintea comună a ambelor națiuni, precum și împrejurarea că mai toate legile noastre fundamentale se datoresc

Franței, sunt pentru mare parte cauza marei cinste ce ni s'a făcut.

O bună parte din distincții magistrați și avocații noștri și-au făcut studiile în Franța, către care sunt legați prin adânci suveniruri și recunoștință.

Trimitem și noi confrăților din Franța, împreună cu viile mulțumiri pentru bunavoință ce au avut față de confratele nostru, expresiunea celor mai vii sentimente de afectuoasă confraternitate și rugăm pe decanul nostru, care se află încă la Paris, să fie interpretul acestor sentimente pornite din adâncul sufletului nostru. V. A.

JURISPRUDENȚA ROMANA

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE SECȚIUNEA I.

Audiența dela 8 Septembrie 1910

Președința d-lui C. R. Manolescu, președinte

Oprea I. David cu N. M. Apostol

PARTAGIU VOLUNTAR.— MAJORI.— DACĂ E NEVOE A SE FACE PRIN ACT SCRIS. — SIMPLĂ CONVENȚIE VERBALĂ. — ART. 730 COD. CIVIL.

Din dispozițiunile art. 730 c. civ., care prevede că dacă toți copiii sunt majori și prezenți, se pot împărți între dâșii, orcum ar voi fără îndeplinirea vreunei formalități, rezultă că partagiul voluntar poate să fie făcut chiar printr'o simplă convențiune verbală, legea necerând pentru validitatea unui asemenea fel de partaj, existența vre-unui act autentic sau sub semnătură privată.

No. 406.— Casată, în urma recursului făcut de Oprea I. David, sentința tribunalului Prahova, secția II, No. 50 din 1910, dată în proces cu N. M. Apostol.

S'au ascultat: d-l avocat G. Tașcă, în dezvoltarea motivelor de casare; d-l avocat I. A. Brătescu, în combateri.

Curtea, deliberând,

Asupra motivului de casare invocat:

«Exces de putere și violarea art. 644, 645, combinat cu art. 730, 1895 și 1897 cod. civil, precum și a prescripțiunilor legii dela 1864 pentru răscumpărarea clăcei, și omisiune esențială.

«Prin legea de rescumpărare a clăcei dela 1864 nu s'au înființat izlazuri comunale. Locuitorii însă puteau să-și constituie astfel de izlazuri, cari rămâneau proprietatea lor în codevălmășie. Cum puteau să le constituie însă, tot așa puteau să le împartă, ceea ce s'a și făcut la 1888 Cel ce a cumpărat însă o bucată de pământ este, în

virtutea împărțelei voluntare, proprietar al aceluși loc și-l poate revendica în caz de cotropire.

«Tribunalul trebuie să admită cu atât mai mult revendicarea, cu cât recurentul stăpânește de mai bine de zece ani, stăpânire recunoscută și de intimat, prin actul inginerului delimitator și actul de schimb, de care însă tribunalul omite să vorbească în hotărârea sa».

Având în vedere că, prin sentința supusă recursului, tribunalul a respins acțiunea în revendicare intentată de recurent; că, pentru a decide astfel, tribunalul a constatat: 1) că locul în litigiu face parte din islazul și vatra satului, rezervală la 1864 pe seama obștei din care făcea parte și tatăl recurentului, islaz care a fost posedat în devălmășie până la 1888—1889; și 2) că, dela această dată, locul în litigiu a fost dat tatălui recurentului, în urma împărțelei prin bună înțelegere între locuitorii a islazului posedat în indiviziune; că, totuși, tribunalul a respins acțiunea în revendicare, pentru motivul că împărțea dela 1889 nu este confirmată prin nici un act judecătoresc, astfel că recurentul nu ar fi putut să dovedească că este proprietar exclusiv al locului ce revendică;

Considerând că art. 730 c. civil prevede că, dacă toți erezii sunt majori și prezenți, se pot împărți între dâșii, orcum ar voi, fără îndeplinirea vreunei formalități; că, de aci rezultă că partagiul convențional poate să fie făcut chiar printr'o simplă convențiune verbală, legea necerând, pentru validitatea unui asemenea fel de partaj, existența vreunui act autentic sau sub semnătură privată; că, în acest caz, numai proba partajului va fi mai greu de făcut; că, cuvintele «act de împărțea» din art. 729 trebuie înțelese în sensul operațiunii juridice a împărțelei, iar nu al necesității unui act scris, căci nicăiri legea nu ne arată că a supus operațiunea împărțelei vreunei solemnități, nici că a scos-o din dreptul comun, în ceea ce privește proba;

Considerând că, în speță, tribunalul a constatat că la 1889, locuitorii au împărțit prin bună înțelegere între dâșii islazul posedat în indivizie, și că la acea dată locul în litigiu a fost dat tatălui recurentului;

Că, în asemenea împrejurări, existența necontestată a partajului convențional fiind constatată, tribunalul a violat art. 730 cod. civil când a decis că partajul nefiind confirmat printr'un act judecătoresc, recurentul nu are un titlu de proprietate în virtutea căruia să poată revendica locul în litigiu;

Că, astfel fiind, motivul de recurs este fondat și sentința urmează să fie casată.

Pentru aceste motive, casează.

Observație.— Art. 730 § 1 dispune că, dacă toți moștenitorii sunt prezenți și majori, ei se pot împărți între ei orcum vor voi, fără îndeplinirea vreunei formalități. Pentru aceasta trebuie însă ca să

se înțelegea între ei (art. 733), căci altfel, împărțeala judiciară este neapărată.

Astfel, în condițiile de mai sus, împărțeala se poate face prin orice acte moștenitorii ar crede de cuviință, de exemplu: prin donațiune¹⁾, în care caz se cere un act în forma autentică (art. 813), prin tranzacție²⁾, în care caz se cere iarăș un act scris, fie autentic, fie sub semnătură privată (art. 1705), prin vânzare, schimb, etc., și chiar fără îndeplinirea vreunei formalități; de unde rezultă că împărțeala nu este un act solemn, pentru ca să se ceară neapărat existența unui act scris, așa că o împărțeală verbală este perfect validă, după cum foarte bine decide Curtea de casație, dacă toți copărtașii sunt de față și capabili, soluție care eră admisă nu numai în dreptul vechi francez, dar încă în dreptul roman (*instrumentis etiam non intervenientibus*)³⁾, și în dreptul nostru anterior.

«Moștenitorii cei în vârstă desevășită, zice art. 1074 din codul Calimach, pot împărți între dânșii cu statornicie moștenirea, și în scris și în nescriș, însă cu bună credință, împărțind-o ori numai pe capete, sau după trupină, sau împreună pe capete și trupină».

Impărțeala verbală dintre moștenitori capabili este deci validă, rămânând numai, în asemenea caz, dificultatea probei⁴⁾.

În lipsa unui text de lege, care să reglementeze modul de probațiune al împărțelei, dovedirea se va face conform dreptului comun⁵⁾, ea putând în orice caz fi dovedită prin mărturisirea și chiar jurământul părților⁶⁾.

1) Cpr. Trib. Ilfov, *Dreptul* din 1882, No. 54.

2) Impărțeala dintre minori poate ea să se facă *per modum transactionis*, cu îndeplinirea formalităților prescrise de art. 413 C. civil? Chestiunea este controversată. Vezi autoritățile citate *pro și contra* în tom. II al Coment. noastre, p. 757, nota 2 (ed. 2-a), și în sensul că împărțeala dintre minori nu poate avea loc printr-o tranzacție, trebuie să adăogăm trib. Dolj, *Pagini juridice* din 1907, No. 15 (cu nota d-lui D. D. Stoienescu).

3) L. 9 Cod, *De fide instrumentorum*, etc., 4, 21; — L. 12, Cod, *Familiae eriscundae*, 3, 36; — L. 4, Cod, *Communi dividundo*, 3, 37, etc.

4) Vezi tom. III, al Coment. noastre, p. 452 (ed. 1-a); Baudry et Wahl, *Successions*, III, 2533 (ed. 3-a); Planiol, III, 2354 (ed. 5-a), etc.

5) Baudry et Wahl, *Successions*, II, 2199; C. Poitiers, Sirey, 94. 2. 153; D. P. 95. 2. 121, etc.

6) Baudry et Wahl, *op. și loco supra cit.*, p. 680, 681 (ed. 3-a); Planiol, III, 2354; C. Poitiers, decizia citată în nota precedentă.

Cu toate acestea, chestiunea este controversată, și unii autori, precum: Merlin, Chabot, Marcadé, Massé-Vergé, Bonnier, Ducaurroy, etc.⁷⁾, argumentând din cuvântul *act*, care se vede în art. 729, susțin că împărțeala nu poate să aibă loc decât printr'un act scris.

Orcare ar fi autoritatea autorilor cari susțin această teorie, totuș ea este, după părerea noastră, inadmisibilă, pentrucă, prin cuvântul *act*, care figurează atât în art. 729 cât și în art. 791, înseamnă faptul juridic al împărțelei, iar nu înscrisul care servește de dovadă (*instrumentum probationis*)⁸⁾.

Aceste principii ne par elementare și Curtea de casație le aplică foarte bine în specie.

D. ALEXANDRESCO

SECȚIUNEA III

Audiența dela 22 Septembrie 1910

Președinta d-lui G. P. Petrescu, președinte

loniță Păun cu Mihalache Marin

AUTORITATEA LUCRULUI JUDECAT. — JURNAL DE ADMITEREA PROBEI TESTIMONIALE.— DACĂ POATE FI OPUS CA AUTORITATE DE LUCRU JUDECAT UN JURNAL ANTERIOR DE RESPINGEREA PROBEI — ART. 160 PR. CIVILĂ.

COMPETENȚA «RATIONE MATERIAE». — NEINVOCAREA EI LA INSTANȚA DE FOND. — DACĂ MAI POATE FI INVOCATĂ LA ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE.— ART. 118 PR. CIVILĂ.

1° Instanța de fond nu violează principiul autorității lucrului judecat când admite printr'un jurnal al său proba cu martori care fusese respinsă printr'un jurnal precedent, dacă punctele ce urmau a fi dovedite și motivele ce necesitau această probă sunt cu totul altele decât cele ce fuseseră prezentate și discutate în primul jurnal, și aceasta cu atât mai mult cuvânt cu cât, potrivit art. 160 pr. civilă, judecătorii nu sunt legați prin aceste încuviințări pîregătitoare.

2° Excepțiunea incompetenței jurisdicției civile pentru cauze comerciale, nu mai poate fi invocată înaintea Inaltei Curți de casație, când, din hotărîrea ce se atacă cu recurs, se constată că părțile au primit la instanța de fond jurisdicția civilă.

7) Vezi acești autori citați în tom. III al Coment. noastre, pg. 452, 453, nota 4 (ed. 1-a), precum și în Baudry et Wahl, *Successions*, II, p. 679, nota 1, *in fine*, (ed. 3-a).

8) Vezi tom. III al Coment. noastre, p. 435, nota 2 și p. 453, *ad notam* (ed. 1-a). — În partea întâiu a art. 689, cuvântul *act* înseamnă însă înscrisul care constată faptul juridic.

No. 296. — Respins, ca nefondat, recursul făcut de Ioniță Păun contra sentinței tribunalului Ilfov, secția I, No. 522 din 1908, dată în proces cu Mihalache Marin.

S'au ascultat: d-l avocat N. Durma, în desvoltarea motivelor de casare; d-l avocat V. Covată, în combateri.

Curtea, deliberând,

Asupra motivelor II și III de casare :

II. «Violarea auctorității lucrului judecat și a art. 160 din procedura civilă.

«Tribunalul nu putea să revie asupra respingerii probei cu martori și să admită această probă, fără a i se indica elemente noi de fapt pe cari să se sprijine. Făcând astfel, a violat arătatul principiu și text».

III. «Violarea art. 119 pr. civilă.

«Când tribunalul a respins proba cu martori, a dat un jurnal preparator, care este o hotărîre, căci se deslegă pricina în principiu. Or, acelaș judecător, d-l supleant Băicoianu, vedem că ia parte și la respingerea probei testimoniale și la admiterea ei. Or, aceasta desemnează a se retracta hotărîrea, după ce a pronunțat-o, căci nu erau elemente noi cari să determine pe d-l judecător a schimba soluția».

Având în vedere, că, prin sentința supusă recursului, trib. Ilfov, secția I, judecând ca instanța de apel, a obligat pe recurentul Ioniță Păun să plătească intimatului Mihalache Marin suma de 350 lei, prețul a 5 kile de grâu ce acesta din urmă vânduse celui d'întăiu;

Că, tribunalul, pentru a constată existența prețului, a admis proba cu martori cerută de Mihalache Marin, probă ce eră admisibilă în speță, potrivit art. 46 și 56 c. com., fiind vorba de o afacere de natură comercială, cel puțin pentru una din părți;

Considerând că este adevărat că, printr'un jurnal, tribunalul respinsese proba cu martori cerută de intimatul Mihalache Marin, însă, prin acea încheiere cu No. 9169 din 10 Noembrie 1907, tribunalul recunoaște că proba cerută este admisibilă în drept, dar întrucât faptele ce tindeau să se dovedească erau neconcludente în cauză, tribunalul, apreciind, a respins-o din acest punct de vedere;

Considerând că, în urmă, propunându-se din nou proba testimonială spre a se dovedi noi fapte, adică că reclamantul a predat grăul vândut și că recurentul a refuzat a-i plăti prețul, tribunalul a găsit că proba, astfel formulată, devine concludentă și utilă în cauză și în consecință a admis-o;

Considerând că nu poate fi vorba în speță, de violarea auctorității lucrului judecat, întrucât tribunalul, când a admis proba cu martori, nu a contrazis întru nimic jurnalul său anterior, prin care recunoaște admisibilitatea în principiu a acestei probe, dar o respinsese pentru că a apreciat că nu eră utilă și concludentă în cauză, după modul cum eră propusă,

Considerând că, după art. 160 proc. civilă, judecătorii

nu sunt legați prin aceste încuviințări pregătitoare și urmările lor;

Că astfel fiind, motivele de casare sunt nefondate și trebuiesc a fi respinse.

Asupra motivului I de casare :

«Tribunalul, secțiunea I, eră incompetent de a judeca afacerea, de oarece eră de natură comercială și pentru un fapt petrecut între doi comercianți.

«Am ridicat acest incident la ziua înfățișării, dar tribunalul a găsit de cuviință a-l respinge, sub cuvânt că ar fi fost tranșat deja acest incident, prin jurnalul cu No. ceea ce nu este exact, și niciodată eu nu am consimțit a renunța la judecătorii mei naturali, prin urmare, pe bază de incompetență și exces de putere cer casarea».

Având în vedere că, deși obiectul procesului este un fapt de comerț cel puțin pentru una din părți, însă tribunalul Ilfov secția I pentru a respinge excepția de necompetență a acelei secțiuni, unde s'a repartizat apelul, constată, prin considerentele sentinței sale, că părțile au primit a se judeca de tribunalul civil;

Condiderând că, astfel fiind, recurentul nu se mai poate prevala de excepția de necompetență a jurisdicției civile pentru cauze comerciale care s'a acoperit, potrivit art. 118 din proc. civilă;

Că, dar, și acest motiv este nefondat.

Pentru aceste motive, respinge.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI

SECȚIUNEA I.

Audiența dela 16 Septembrie 1910

Președinea d-lui Oscar N. Nicolescu, prim-președinte

C. G. Dragomirescu cu Ispas Loebel

VÂNZARE. — CONDIȚIUNI STIPULATE. — OBIECTUL VÂNDUT. — PĂRTE DIN EL NECONFORM CONDIȚIUNILOR DIN CONTRACT. — REZILIERE. — ART. 1101 C. CIVIL.

CAMERĂ ARBITRALĂ. — SENTINȚĂ. — EXPERT. — ILEGATITATEA NUMIREI LUI. — NULITATE. — DACĂ POATE FI INVOCATĂ PENTRU PRIMA OARĂ ÎNAINTEA INSTANȚEI DE RECURS.

CAMERĂ ARBITRALĂ. — JUDECAREA PRICINILOR.

EXPERTI. — NUMIREA ȘI FUNCȚIONAREA LOR. — MATERIE COMERCIALĂ. — APLICAREA REGULILOR DIN PROCEDURA CIVILĂ.

EXPERTI. — JURĂMÂNT. — NEDEPUNERE. — NULITATE. — NEINVOCAREA EI ÎNAINTEA INSTANȚEI DE FOND. — DACĂ POATE FI ACOPERITĂ. — ART. 195—202 PR. CIVILĂ. — ART. 196 ȘI 200 COD. COM.

1° Când o parte din obiectul vândut nu intru-nește condițiunile stipulate în contract, vânzătorul nu poate sili pe cumpărător să primească numai partea din obiectul vândut care corespunde condițiunilor din contract și astfel cumpărătorul este în drept a cere rezilierea contractului.

2° Nulitatea unei sentințe a camerei arbitrale, bazată pe ilegalitatea numirii persoanei expertului, nefiind de ordine publică, se acoperă prin tăcerea părții sau neinvocarea înaintea camerei arbitrale.

3° Camera arbitrală instituită a rezolvă conflictele la cari pot da naștere operațiunile de bursă, judecă conform legii și regulamentul asupra bursei, însă după uzul și legile comerciale.

4° Atât în afacerile comerciale cât și în afacerile civile, procedura care reglementează formele cari trebuiesc observate pentru numirea și funcționarea experților sunt acelea prescrise de procedura civilă, de oarece în această materie codul comercial nu dispune altfel.

5° Cu toate că procesul-verbal de numire a expertului trebuie să cuprindă, sub pedeapsă de nulitate, arătarea că expertul a jurat, potrivit art. 196 pr. civilă, totuș această nulitate, care nu e de ordine publică, este acoperită prin neinvocarea ei înaintea instanței de fond.

No. 44. — C. G. Dragomirescu a făcut recurs contra deciziei No. 16 din 1910 a comisiunii arbitrale a Bursei din București, dată în proces cu Ispas Loebel.

S'au ascultat: d-l avocat M. Gaster, în dezvoltarea motivelor de casare; d-l avocat W. Macedonschi, în combateri.

Curtea, deliberând,

Asupra primului motiv de casare:

«Exces de putere. Camera arbitrală, trece asupra mijloacelor mele de apărare, ceiace constituie o omisiune esențială».

Având în vedere că, prin deciziunea atacată cu recurs, camera arbitrală a admis acțiunea intentată de Ignace Loebel în contra lui C. G. Dragomirescu, și în consecință a declarat reziliat contractul din 15 Aprilie 1910, intervenit între dânsii și relativ la vânzare-cumpărare de rapiță, și a obligat pe C. G. Dragomirescu să restituie lui Ignace Loebel suma de lei 3500 avansați și să-i plătească 160 lei cheltueli de judecată;

Având în vedere că din procesul-verbal al diciziei camerei arbitrale se constată că în fața părților s'a procedat la deschiderea probelor, probe, asupra cărora erau aplicate sigilii ce s'au găsit intacte; că în urmă s'a luat declarațiunea expertului Damalide care a spus că, rapița navetă nu corespunde condițiunilor din contract; că față de declarațiunea expertului, recurentul a recunoscut că, proba No. 1 nu întrunea aceste condițiuni, dar a pretins că proba a doua fiind în bune condițiuni trebuie să fi

primită de cumpărător, precum și rapița colza pe care o ține la dispoziția lui;

Având în vedere că recurentul susține că, camera nepronunțându-se și în privința rapiței colza a comis o omisiune esențială;

Având în vedere că camera arbitrală examinând condițiunile sub care vânzarea de rapiță s'a făcut, ținând seamă că C. Dragomirescu eră obligat a furniza întreaga cantitate de rapiță vândută, întemeindu-se pe condițiunile contractului și arătările expertului, cum și pe recunoașterile făcute în instanță și-a făcut convingerea că rapița nu întrunea condițiunile din contract, și în consecință, a reziliat contractul condamnând încă pe vânzătorul în culpă a restitui cumpărătorului avansul de 3.500 lei ce a primit, și a-i plăti cheltueli de judecată.

Considerând că deși camera arbitrală nu se pronunță în privința rapiței colza, aceasta însă nu constituie, în speță, o omisiune esențială, de oarece din contractul de vânzare-cumpărare, intervenit între părțile litigante, se constată că, deși s'a vândut și cumpărat două spețe de rapiță totuși în intențiunea părților ambele spețe nu formau decât un singur tot, care trebuia predat în condițiunile și la termenele stipulate în contract; că intrucât o mare parte din rapiță nu întrunea condițiunile contractului și intrucât vânzătorul nu este în drept a silii pe cumpărător să primească o parte numai din obiectul vândut (art. 1101 c. civ.); contractul urma să fie reziliat și prin urmare camera arbitrală nu avea nevoie a se mai ocupa și de rapița colza.

Că, astfel fiind, nu există omisiune esențială, și deci acest prim motiv de casare cată a fi respins.

Asupra celui de al doilea motiv de casare:

«Violarea art. 54 și urm. din legea burselor și 135 și urm. din regulamentul acestei legi.

«Prin suszisele texte de lege și regulament se prevede că cel ce prezidează la toate operațiunile judecătorești înaintea camerei arbitrale este președintele sau vice-președintele comitetului bursei. Or, în speță, se constată că expertul a fost numit de secretarul bursei care nu avea un asemenea drept și deci numai prin violarea acestor texte de lege și prin exces de putere s'a ținut în seamă părerea acestui expert, numit în mod ilegal».

Considerând că, deși în fapt se constată că mijlocitorul oficial, Damalide, a fost desemnat de secretarul bursei a servi ca expert, totuș camera arbitrală eră suverană să aprecieze dacă în rezolvarea litigiului eră necesar a se recurge la luminile unui expert și chiar atunci când acesta se găseă necesar, camera eră încă suverană a desemna pe acesta sau o altă persoană care să îndeplinească sarcina de expert; or, atunci când camera a menținut pe mijlocitorul Damalide ca expert, chiar dacă recomandarea făcută de secretarul bursei eră ilegală, această nulitate s'a ratificat de însăș camera arbitrală; că, în afară de această considerațiune, intrucât C. Dragomirescu

n'a opus nimic in contra alegerii făcute in persoana mijlocitorului oficial Damalide, apoi nulitatea aceasta, care de asemenea nu este de ordine publică, este încă acoperită prin tăcerea părții care aveà interesul a o ridică;

Astfel fiind, și acest motiv este nefondat și cată a fi respins.

Asupra ultimului motiv de casare:

«Violarea art. 217 și urm. pr. civ. combinat cu art. 56 din legea burselor, și exces de putere.

»Intr'adevăr, după art. 56 din legea burselor camera arbitrală judecă conform legilor ordinare, unde nu există dispozițiune specială derogatorie. Or, in speță, camera găsind necesitate a recurge la luminile unui expert, a cărui arătare formează baza hotărîrii dată de cameră, a lucrat și a fost ascultat fără de a depune jurământul cerut de lege sub pedeapsă de nulitate, violându-se astfel suszisele texte de lege din procedură și s'a dat o hotărîre nulă».

Considerând că, pe temeiul art. 56 din legea asupra burselor de comerț, camera arbitrală, instituită a rezolvă conflictele la cari pot da naștere operațiunile de bursă, judecă conform lezei și regulamentului asupra bursei, conform uzului și legilor comerciale;

Având in vedere că camera burselor, in urma cererei in judecată făcută de I. Loebel, reziliază contractul de vânzare de rapiță, intervenit între acesta și C. G. Dragomirescu, contract inregistrat la Bursa din București, și obligă pe C. G. Dragomirescu să restituie suma de lei 3500, ce a primit ca avans, și să plătească cheltueli de judecată;

Având in vedere că, in darea acestei soluțiuni, camera arbitrală s'a întemeiat pe declarațiunile făcute de părți, cari s'au consemnat in procesul-verbal al ședinței, pe probele de rapiță ridicate de mijlocitorul oficial C. Bellea, însărcinat de bursă a se transporta in acest scop la moșia lui C. Dragomirescu, și pe arătările mijlocitorului oficial Damalide, care a servit camerei arbitrale de expert;

Având in vedere că recurentul susține, mai întâiu, că deciziunea camerei arbitrale este nulă, pentru motivul că expertul Damalide și-a dat părerea asupra probelor de rapiță, fără a fi depus jurământul cerut de legea de procedură civilă;

Considerând că, atât in afacerile comerciale, cât și in afacerile civile, procedura care reglementează formele cari trebuiesc observate pentru numirea și funcționarea experților, este aceea a procedurii civile, de oarece in această materie codul comercial nu dispune;

Considerând că, conform art. 217 pr. civilă, experții se ascultă in ordinea și după modul arătat pentru martori prin art. 195—202 pr. civilă;

Considerând că, tot astfel ca și pentru martori, procesul-verbal trebuiesc să cuprindă sub pedeapsă de nulitate, arătarea că expertul a jurat întocmai după dispozițiunile art. 196 pr. civilă;

Considerând însă că, deși in fapt se constată că expertul Damalide, pe arătările căruia camera arbitrală s'a întemeiat, n'a prestat jurământul conform art. 200 pr. civilă, totuș aceasta nu poate atrage nulitatea deciziunii, de oarece nulitatea aceasta, care nu este de ordine publică, nu s'a ridicat inaintea camerei arbitrale și deci s'a acoperit prin tăcerea părții care aveà interesul a o ridică, renunțând astfel la dânsa;

Că, astfel fiind, nici acest motiv nu este întemeiat și cată a fi respins ca atare.

Pentru aceste motive, redactate de d-l consilier N. Schina, respinge.

Semnați: Oscar N. Nicolescu, St. Mladoveanu,
S. Urlățeanu, N. Schina.

TRIBUNALUL ILFOV, SECȚIA COMERCIALA

Audiența dela 5 Noembrie 1910

Președința d-lui I. Marinovici, judecător de ședință

Banca «Fortuna» din București cu Vasilica D. Colan

FALIMENT. — COMERCIANT. — ÎNCETARE DIN VIAȚĂ. — PLĂȚI ÎNCETATE ÎN TIMPUL VIETEI — ART. 695, 596 ȘI 697 COD. COM.

FALIMENT. — COMERCIANT. — DATORII. — PLATA LOR PRIN MIJLOACE FRAUDULOASE. — DACĂ POATE JUSTIFICA O CERERE DE DECLARARE ÎN FALIMENT. — ART. 875 ȘI 876 C. CIV.

1° Pentru ca un comerciant încetat din viață să poată fi declarat in stare de faliment, trebuie ca încetarea plăților să fi avut loc înainte de decesul lui.

2° Plata datoriilor unui comerciant prin mijloace ruinătoare sau frauduloase, nu constituie o probă de încetarea plăților, care să justifice o cerere de declarare in faliment.

Tribunalul,

Având in vedere acțiunea introdusă prin petițiunea inregistrată la No. 30510 din 1910, de către Banca «Fortuna» din București, contra d-nei Vasilica D. Colan, tutoarea legală a minorilor decedatului său soț, N. D. Colan, prin care cere ca numitul Niță D. Colan să fie declarat in stare de faliment;

Având in vedere și acțiunile introduse prin petițiunile inregistrate la No. 33023 din 1910 și No. 34296 din 1910 de către firma M. Rechler și M. H. Marcus, prin cari cer, de asemenea, declararea in stare de faliment a comerciantului decedat Niță D. Colan;

Având in vedere că, in baza art. 110 alin. III pr. civilă, aceste acțiuni au fost conexe;

Având in vedere că, din acestea, se constată următoarele: comerciantul Niță D. Colan a încetat din viață la 29 August 1910; cu începere dela 2 Ianuarie 1909, i s'au protestat trei cambii in valoare de 4900 lei, și anume: două la 28 Martie 1910; una la 1 Iunie; una la 2 August și alta la 21 August acelaș an, de când nu i s'a

mai protestat nici una, decât după moarte, începând cu 1 Septembrie, alte zece până azi, în valoare de 6783 lei, 60 bani. Cambiile protestate la 1 Iunie, 2 și 21 August, în valoare de 2000 lei, sunt prezentate achitate. În ce privește cambia de 2000 lei, protestată la 28 Martie, din jurnalul acestui-tribunal No. 6344 din 9 Iulie a. c., se constată că Niță D. Colan a intentat acțiune în anularea cambiei, depunând ca garanție suma de 2000 lei, iar tribunalul a stabilit că numitul nu e în încetare de plăți. Peste câteva zile, la 13 Iulie, se introduce o nouă cerere de declarare în stare de faliment, pe baza cambiei de 1000 lei, protestată la 28 Martie a. c. La 29 Iulie, ziua fixată pentru judecare, numitul comerciant dovenind, după cum se vede din sentința No. 789, că a intentat acțiune și pentru anularea acelei cambii, și prezentând recipisa de depunere a valorii ei, tribunalul constată din nou că nu este în încetare de plăți, și respinge acțiunea de declarare. Niță D. Colan achită apoi cambiile protestate la 2 și 21 August și moare la 29, fără a mai avea vre-o cambie protestată;

Având în vedere că reclamantul M. H. Marcus, prin avocatul său, cere să dovedească cu martori că Niță D. Colan, cu puțin timp înainte de a muri și posterior emisiunii cambiilor, a instrăinat marfă sub preț și imobilele sale lui Luca P. Niculescu, iar din rezultatul bănesc al instrăinării, s'a aranjat cu creditorii cu 30—50%; că, deși a depus valoarea unor cambii, intentând acțiune de anularea lor, aceasta a făcut-o pentru a înlătură unele cereri de declarare în stare de faliment; că acele polițe au fost răscumpărate chiar de Luca P. Niculescu, căruia i-a trecut activul și pasivul fondului de comerț; că, epoca încetării plăților se ridică la acel aranjament cu creditorii; că, în definitiv, cere-a se dovedi prin martori că, deși comerciantul N. D. Colan a plătit datoriile sale sau a depus sumele respective până în momentul morței, a făcut aceasta prin mijloace ruinătoare sau frauduloase, așa că de fapt a încetat plățile înaintea morței;

Considerând că, pentru a se admite proba cerută, trebuie să se stabilească, în primul rând, dacă plata prin mijloace ruinătoare sau frauduloase constituie o probă de încetarea plăților;

Considerând că, din textul art. 695 cod. com., rezultă că, pentru a fi declarat în stare de faliment un comerciant, trebuie ca el să fi încetat plățile, adică să nu mai plătească — luând cuvântul de plată în sensul juridic — pe creditorii săi ale căror creanțe au ajuns la scadențe;

Considerând că acesta fiind principiul, pentru a admite vre-o derogare, trebuie să existe un text formal;

Considerând că singurul text în acest sens este art. 696 cod. com., din care reiese că nu este o probă de încetarea plăților faptul că debitorul refuză unele plăți pe temei de excepțiune, pe care în bună credință el îl socotește întemeiat;

Considerând că, întrucât legiuitorul, la 1895, a supri-

mat din art. 718, corespunzător art. 696 din textul de azi, partea finală, precum asemenea faptul material al continuării plăților prin mijloace procurate în mod ruinător sau fraudulos, nu împiedică ca comerciantul să fie declarat, că în realitate este în încetare de plăți, și întrucât nu se prevede în nici un alt text că plata prin mijloace ruinătoare sau frauduloase este o dovadă de încetarea plăților, urmează că nu se poate stabili aceasta pe cale de interpretare;

Considerând că, deși ministrul justiției când a cerut la 1895 suprimarea citatei părți finale a art. 696 a spus: că «Tribunalele sunt suverane stăpâne de a aprecia dacă procurarea de resurse, fie prin mijloace frauduloase, fie numai prin mijloace ruinătoare, echivalează cu o încetare de plăți» și că acest punct e lăsat la înțelepciunea judecătorului, dar întru cât la început suprimase din vechiul text numai cuvântul «ruinător» ca să nu lase cum se arată în expunerea de motive «apreciațiunei prin urmare arbitrarului, un câmp prea vast de aplicațiune» și întru cât în urmă după ce fusese votat de Senat a cerut suprimarea întregii părți finale pe motiv că menținerea articolului în întregime «poate fi primejdioasă», iar Corpurile legiuitoare au admis această suprimare, nu se poate crede că prin suprimarea acelei părți s'a admis mai mult decât ceea ce eră prevăzut în proiect și chiar mai mult decât în vechiul text, căci după vechiul art. 718, puterea de apreciere a judecătorului eră mărginită la mijloacele procurate în mod ruinător sau fraudulos, pe când acum, după cuvintele ministrului, ar însemna că are deplină libertate să califice faptele din care poate isvorî o declarațiune în stare de faliment; că, dacă ministrul înțelegea că încetarea plăților să se dovedească și prin plățile făcute în chip ruinător sau fraudulos, eră dator să înscrie un text, mai ales că e bine stabilit că dispozițiile art. 696 sunt o derogare la dispozițiile art. 695; că, în orice caz, întrucât Parlamentul a suprimat partea finală a art. 696 din proiectul guvernului, nu se poate admite că deși el a făcut această suprimare totuși acea dispoziție ar exista fiindcă ministrul ar fi dat niște explicațiuni în acest sens;

Considerând că, deși plata prin mijloace ruinătoare sau frauduloase nu constituie o probă de încetarea plăților, nu trebuie să se zică că prin această interpretare comercianții cari întrebuințează asemenea mijloace pot evita o declarare în stare de faliment, pentru că în contra unor asemenea comercianți avem dispozițiunile art. 697—700 cod. com.;

Considerând că și din art. 875 și 876 c. com. rezultă că aceste mijloace nu sunt o dovadă de încetare a plăților, căci din aceste fapte legiuitorul face un accesoriu al încetării plăților, accesoriu necesar pentru a pune în mișcare acțiunea publică; că, deci, în legea noastră comercială încetarea plăților e ceva distinct de acele fapte și ele nu dovedesc această încetare;

Că, deci, plata prin mijloace ruinătoare sau frauduloase nu constituie o probă a încetării plăților ;

Că, așa fiind, chiar dacă s'ar dovedi faptele pretinse de reclamantul M. H. Marcus, tot nu va dovedi prin ele încetarea plăților comerciantului Niță D. Colan ;

Că, deci, proba cerută trebuie respinsă ca inutilă, și ca atare tribunalul o respinge ;

Având în vedere, că din faptele arătate, se vede că defunctul Niță D. Colan și-a plătit toate polițele protestate până în momentul morței, iar pentru unele a intentat acțiune în anulare, depunând valoarea lor ; că, deci, încetarea de plăți n'a avut loc înainte, ci după moartea numitului ;

Având în vedere că, după art. 695 c. com., pentru a fi declarat un comerciant în stare de faliment, trebuie ca el să fie în încetare de plăți pentru datoriile sale comerciale ;

Având în vedere că, în baza art. 707 alin. II, poate fi declarat în stare de faliment un comerciant și după moarte, însă numai în decursul anului dela acest eveniment ; că, în speță, nefiind până azi un an dela moartea comerciantului, declararea lui în stare de faliment este admisibilă ;

Considerând că, de oarece alin. II. art. 707 c. com. nu prevede, rămâne a se stabili când trebuie să aibă loc încetarea de plăți a unui comerciant decedat ;

Considerând că, întrucât art. 695 c. com. conține regula generală care este de observat pentru declararea în stare de faliment, trebuie, pentru a se admite vre-o excepțiune, să existe un text formal ;

Văzând că în art. 707 c. com. se prevăd două excepțiuni : una prevăzută de alin. I pentru comerciantul care s'a retras din comerț, și alta de alin. II pentru comerciantul care a încetat din viață ;

Considerând că, excepțiunile trebuind interpretate în chip strict și pentru că fiecare din aceste alineate prevede ceva deosebit, nu se poate admite că excepțiunea din alin. II trebuie complectată cu dispozițiunile celei din alin. I ;

Că, așa fiind, dacă alin. I. al art. 707 prevede că un comerciant care s'a retras din comerț poate fi declarat falit, chiar când încetarea plăților a avut loc în anul următor retragerii din comerț pentru datoriile decurgând din acest comerț, nu se poate aplica în lipsa unui text și numai pe cale de analogie, această dispozițiune și comerciantului decedat ;

Că, în cazul prevăzut de alin. II, rămâne, ca, în afară de termenul de un an pentru puțința declarării, pentru care este text formal, să se aplice, în ce privește epoca încetării plăților, regula generală din art. 695, adică această încetare de plăți să fi avut loc cât timp comerciantul a fost în viață ;

Considerând că, de altfel, câtă vreme din art. 695 c. com. rezultă că el, comerciantul, trebuie să fi încetat

plățile, nu se poate zice că s'a îndeplinit această condiție dacă el a murit, iar moștenitorii nu-i mai plătesc datoriile ;

Considerând că, dacă noul cod comercial a suprimat dispozițiunea expresă din art. 185 al vechiului cod. după care comerciantul trebuia să fi murit în încetare de plăți, nu înseamnă că noul cod a admis că poate fi declarat falit și când încetarea de plăți are loc după moarte, fiindcă nu orice suprimare din legea veche trebuie socotită ca o admitere de către legea nouă, mai ales când e vorba de o excepțiune ; că, dacă s'ar admite că prin această suprimare un comerciant poate fi declarat falit și când încetarea plăților a avut loc după moarte, întrucât nu există un text și întrucât dispozițiunile alin. I. nu se pot aplica, nu se știe care e termenul până când poate avea loc încetarea plăților ;

Considerând că, din lucrările pregătitoare ale codului italian, se vede că atunci când s'a propus să se poată declara în stare de faliment nu numai un comerciant decedat, ci și acela care s'a retras din comerț s'a adăogat : « anche in questo caso dove richiedersi chè la cessazione dei pagamenti sia anteriore al ritiro dal commercio », deci eră bine stabilit că încetarea de plăți trebuia să aibă loc înainte de moartea sau de retragerea din comerț ;

Că, față de acestea și întrucât n'a fost nici-o discuție asupra vreunei derogări dela vechiul cod italian, care prevede expres că pentru declararea după moarte și încetarea plăților trebuia să aibă loc pe când comerciantul eră în viață, se admite de majoritatea doctrinei italiene, că încetarea plăților trebuie să aibă loc în timpul vieții comerciantului ;

Considerând că, dealtminteri, este inechitabil să se declare în stare de faliment când și-a plătit datoriile până în momentul morței, pentru că nu se știe dacă acest comerciant n'ar fi făcut acelaș lucru dacă ar mai fi trăit și pentru datoriile ajunse la scadență după moartea lui ; că, așa, în speță, întrucât se vede că N. D. Colan a făcut față datoriilor sale, fie depunând valoarea cambiilor a căror anulare o ceruse, fie achitând pe celelalte, este foarte probabil că ar fi procedat la fel și cu cambiile protestate în urmă ;

Că, din toate aceste considerațiuni, rezultă că, pentru a se declara în stare de faliment un comerciant după moarte, trebuie ca încetarea de plăți să fi avut loc înainte de moarte ;

Că, întrucât în speță, încetarea plăților a avut loc după moartea comerciantului Niță D. Colan acțiunile intentate prin petițiile înreg. la No. 30510, 33033 și 24296 din 1910 sunt nefondate și deci trebuiesc a fi respinse ca atare.

Pentru aceste motive, redactate de d-l judecător Andrei Rădulescu, de acord cu concluziunile reprezentantului ministerului public, respinge ca nefondate acțiunile, etc.

Semnați : I. Marinovici, Andrei Rădulescu.